

5. Пашковська Н.М. Потапенко Георгій Йосипович. Професори Одеського (Новоросійського) університету. Біогр. словник. Т. 3. Одеса: Астропринт, 2005. С. 543–546.
6. Потапенко Г. Й. Валеріан Вікторович Половцов (1862–1918). Записки Одеського наукового при ВУАН товариства. 1930. № 1. Одеса.

Nelia Kuznietsova

Candidate of Pedagogical Sciences (Ph. D.), Docent,
Head of the Department of Pedagogy and Educational Management
Odessa Regional Academy of In-Service Education
Odessa, Ukraine

**ODESA COURSES FOR TRAINING TEACHERS
OF SECONDARY SCHOOLS (1909-1916):
TRADITIONS OF INNOVATION**

Keywords: teacher training, teachers, Odessa one-year courses.

Лентарева Тетяна Володимирівна

методист Одеського обласного центру підтримки інклюзивної освіти
КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради»
м. Одеса, Україна

**РОЗВИТОК ЕМОЦІЙНОЇ СТІЙКОСТІ ОСОБИСТОСТІ
В УМОВАХ ВІЙСЬКОВИХ ДІЙ І ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ**

Ключові слова: особистість, емоційна стійкість, стрес, умови військових дій, збройний конфлікт.

На сьогоднішній день усі ми переживаємо ряд негативних перетворень, в деяких випадках навіть страшних, котрі безумовно впливають на емоційну стійкість особистості. Вказані зміни стосуються багатьох аспектів, а особливо політичних та культурних перетворень, що відбуваються останніми роками в нашій країні, що призводить до значної кількості психологічних проблем, вирішення яких потребує кваліфікованої психологічної допомоги, що стосується розвитку емоційної стійкості особистості в умовах військових дій і збройних конфліктів.

Природа емоцій парадоксальна, їх вплив на поведінку та діяльність людини її продуктивність має як позитивний аспект так і негативний. Саме ця неоднозначність призводить до випадків дезорганізації емоцій, що і є причиною виникнення проблеми емоційної стійкості. У зв'язку із військовим вторгненням на територію України ми кожен день переживаємо стрес, котрий відображається на нас, проте такі випадки лише зростають, у зв'язку з чим все більше зростає актуальність тематики нашого дослідження.

Існує певна суперечність у визначенні поняття «емоційна стійкість». Сучасною психологічною наукою встановлено, що висока

результативність діяльності особистості в емоційно-проблемних ситуаціях напруженості залежить і забезпечується її емоційною стійкістю, але психологічний феномен «емоційна стійкість» на сьогоднішній день не є достатньо чітко визначеним. І хоча мова йдеться про здатність людини чинити опір негативному впливу емоційних подразників на її діяльність, підходи для визначення терміну є різноманітними. (Л. М. Аболін, І. Ф. Аршава, Л. І. Бучек, П. Б. Зільберман, Т. С. Кириленко, Г. В. Ложкін, В. Л. Марішук, В. О. Моляко, Н. І. Пов'якель, Я. Рейковський, О. П. Саннікова, О. Я. Чебикін та ін.) [1].

Емоційна стійкість виступає важливим інтрапсихічним гарантом підтримки психологічного здоров'я особистості як цілісної системи. Так, І. Г. Белявський та М. Ф. Будіянський розглядали її як цілісний процес, особливий акцент робили на здатності психіки зберігати високофункціональну активність в умовах епізодичного або систематичного впливу негативних чинників [2, с. 145]. Згідно з Е. Фроммом, адаптивну стійкість особистості формують три ключові складові, а саме надія, раціональна віра та душевна сила [5, с. 224].

Відмітимо, що емоційну стійкість особистості варто розглядати як здатність останньої боротися з важкими випробуваннями, сприймаючи свої чуттєві стани, адекватно та продуктивно їх переходити, мати усвідомлення та можливості відновлюватися всередині себе, при цьому не використовуючи медикаменти, котрі у свою чергу, мають функцію гальмування перебігу когнітивних процесів. Так, емоційна стійкість особистості забезпечує стабільність у психофізіологічному функціонуванні, а також адаптації її організму та особистості в неприйнятних ситуаціях [1, с. 225].

Структура емоційної стійкості, як вважає К. Пилипенко, має включати такі підструктури, як психофізіологічну, що є субстратом психічної діяльності, соціально-перцептивну, емоційно-вольову, когнітивно-рефлексивну, адаптивну [4].

Емоційну стійкість варто розглядати як наявний стан психіки особистості, котрий сформувався відповідно до загальних принципів психології. Емоційна стійкість має власні загальноприйнятні закономірності, котрі реалізуються в певній індивідуальній формі, котра взаємозалежна від конкретних умов. У цьому ж контексті, слід розглядати і нервову діяльність людини. В процесі виховання конкретизуються нервова діяльність людини. В процесі виховання здійснюється формування особистісних якостей, а також поведінкові звички. Тому вивчення вказаного феномену на психічному та особистісному щаблях взаємозалежні із загальними керівними засадами розвитку, змін, теоріями особистості та з генетичними аспектами питаннями [3, с. 127].

Отже, ефективність феномена особистості, відповідно, напряму є залежна щодо рівня її стійкості, саморегуляції, тощо. Нинішній світ є вкрай перенасиченим факторами, наповненими стресовими ситуаціями та постійними змінами в динаміці, котрі надають навички контролю своїми емоціями. Розвинути вказані навички можна через спостереження за власними емоційними поведінковими реакціями, стеженнями щодо власних емоційних станів, усвідомлення дієвої ситуації та включенням емоційного інтелекту.

Список використаних джерел

1. Аршава І. Ф. Емоційна стійкість людини та її діагностика : монографія. Дніпропетровськ: Вид-во ДНУ, 2006. 336 с.
2. Белявський І. Г., Будянський М. Ф. Особистість та проблеми емоційного самоконтролю. *Актуальні проблеми психології: традиції і сучасність. Міжнародні наукові Костюківські читання.* Київ, 1992. С. 9–10.
3. Короткевич Р. О., Семенченко Ю. В. *Емоційна стійкість особистості в умовах війни* (Doctoral dissertation, Особистість, суспільство, війна : тези доп. учасників міжнар. психолог. форуму (м. Харків, 7 квіт. 2023 р.). Харків, 2023. С. 126–128.
4. Пилипенко К. В. Емоційна стійкість як професійно важлива якість майбутнього психолога-практика. *Практична психологія в системі вищої освіти : теорія, результати досліджень, технології : кол. монографія.* Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. С. 137–147.
5. Fromm E. *The anatomy of human destructiveness.* New York: Holt, Rinehart and Winston, 1973. 521 p.

Tetiana Lentareva

Methodist of the Odesa Regional Center for Inclusive Education Support
Odessa Regional Academy of In-Service Education
Odesa, Ukraine

**DEVELOPMENT OF EMOTIONAL RESISTANCE
OF PERSONALITY IN THE CONDITIONS
OF MILITARY ACTIONS AND ARMED CONFLICTS**

Keywords: personality, emotional stability, stress, conditions of military operations, armed conflict.